

STRATEGISCHE ICT MARKTTOETS

**Digitaal Stelsel Omgevingswet / Open Stelsel
(DSO)**

Gehouden op 22 januari 2019 – Rapportage

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Aanbieden van op dso aangepaste diensten en producten	7
3. Ondersteuning betrokken overheden voor ingebruikname van aangepaste diensten en producten.....	11
4. Samenvattend advies individuele marktpartijen.....	14
5. Eerste reactie opdrachtgever.....	15
Bijlage a: Deelnemers ICT markttoets	16

MANAGEMENTSAMENVATTING

Vraag 1 - Biedt u op DSO aangepaste diensten en producten aan voor 1 januari 2021?

De vorige markttoets over DSO vond in november 2017 plaats. De marktpartijen merken op dat ten opzichte van die vorige markttoets vooruitgang is geboekt en dat de roadmap voor hen als leveranciers duidelijker is. De marktpartijen zijn actief bezig met softwareontwikkeling en hebben contact daarover met klanten en DSO. Voorbeelden hiervan zijn:

- Pilots met aansluiting op de DSO voorzieningen, vooral op het gebied van VTH;
- Aanbiedingen van marktpartijen naar aanleiding van aanbestedingen van producten en diensten voor de aansluiting bij DSO door bevoegde gezagen.

De marktpartijen ervaren de Agile manier van werken en de korte lijnen met DSO als positief. Dit heeft enorm bijgedragen aan de ontwikkeling van software voor het DSO. De marktpartijen ervaren verder meer aandacht voor open standaarden, wat het integratieproces naar DSO makkelijker maakt. Verder zijn de marktpartijen positief over het feit dat overheden enthousiaster en actiever aan de slag zijn gegaan met het DSO.

De marktpartijen vragen aandacht voor de onduidelijkheden bij bevoegd gezagen over het DSO. Het is wel helder dat bevoegd gezagen moeten gaan aanbesteden, maar velen hebben nog te weinig beeld van wat dat concreet betekent. Deze onduidelijkheid bij de opdrachtgevers van bevoegd gezagen vertaalt zich naar nog geen of onduidelijke uitvragen aan leveranciers. Marktpartijen merken in dit verband op dat aansluiten op het DSO niet altijd als prioriteit staat op de agenda's van overheden. Hierdoor is bij veel marktpartijen (nog) niet helder wat zij moeten ontwikkelen. De marktpartijen wijzen erop dat een geheel nieuwe standaard geïmplementeerd moet worden. Dit levert bij overheden en bij leveranciers veel werk op. Concrete handreikingen voor bevoegd gezagen om tot aanbesteding te komen zouden hierbij kunnen helpen.

Vraag 2 - Welke ondersteuning kunnen de betrokken overheden bieden voor de in gebruik name van aangepaste diensten en producten per 1 januari 2021?

De marktpartijen maken momenteel al gebruik van diverse ondersteuningsbronnen, waaronder het ontwikkelportaal, testomgevingen en de website van het DSO. Daarnaast zijn er mogelijkheden die nog niet bij alle marktpartijen bekend zijn, zoals ondersteuning voor praktijkproeven. De marktpartijen zien zichzelf niet alleen als leverancier, maar ook als expertisecentrum voor gemeenten. Van hun expertise zou meer gebruik gemaakt kunnen worden. Daarnaast zijn de marktpartijen van mening dat afstemming over aanbestedingen rond het DSO met de markt effectief zou zijn. Naast deze verbeteringen mist de markt drie soorten ondersteuning. Ten eerste is er meer regie nodig op de keten. Ten tweede zoekt de markt een platform om succesvolle (deel)implementaties met klanten te delen, immers: 'zien doet beleven'. Ten derde signaleert de markt relatief weinig aanbestedingen rond STTR functionaliteiten. Deze functionaliteit is nieuw voor gemeenten, en de marktpartijen verwachten dat de aanbestedingen voor de ontwikkeling van deze functionaliteit gestimuleerd kunnen worden door bijvoorbeeld fondsen of gerichte subsidies.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Digitalisering is een belangrijk instrument voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Hiervoor wordt onder meer een digitaal stelsel voor de Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Dit stelsel betreft het geheel aan ICT-voorzieningen, afspraken en registraties die alle relevante regelgeving en informatie over de fysieke leefomgeving ontsluit. Onderdeel van het DSO is de DSO-Landelijke Voorziening (DSO-LV). Deze landelijke voorziening betreft een aantal centrale functies zoals het loket, een catalogus en een viewer voor omgevingsplannen. Het DSO wordt ontwikkeld als een 'open stelsel'. Dit wil zeggen dat het voor de markt beschikbaar is om eigen, aanvullende software te ontwikkelen voor overheden, burgers en bedrijven. De overheid en de markt zijn er bij gebaat dat er een goede aansluiting is en dat het open stelsel de markt uitnodigt te vernieuwen.

Het tijdig (kunnen) ontwikkelen en implementeren van softwareproducten bij de bevoegde gezagen is cruciaal voor de invoering van de Omgevingswet. De overheden staan aan de vooravond van de implementatieperiode die loopt tot 1 januari 2021. Het Programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' wil ten behoeve van deze tijdige implementatie bij beslissers / bestuurders van relevante marktpartijen toetsen welke drijfveren en welke belemmeringen zij hierbij ervaren.

Het Rijk heeft voor de marktconsultatie een instrument dat in afspraak met en onder verantwoordelijkheid van branchevereniging Nederland ICT wordt ingezet, de ICT Markttoets (voorheen ICT Haalbaarheidstoets). Om de markt te consulteren organiseert Nederland ICT dan ook namens het Programma op dinsdag 22 januari 2019 een Strategische ICT Markttoets. Tijdens deze ICT Markttoets legt het Programma een aantal open vragen voor aan de markt.

De resultaten van deze ICT Markttoets kunnen verder richting geven aan de ondersteuning van de overheid tijdens de implementatieperiode van de Omgevingswet en het Digitaal Stelsel.

1.2 ICT Markttoets

De ICT Markttoets is een instrument van branchevereniging Nederland ICT dat door de Rijksoverheid ingezet wordt om in een vroegtijdig stadium in de markt pre-competitief te toetsen of (specifieke onderdelen van) een strategie voor een project of aanbesteding haalbaar en realistisch is. De toets is ontwikkeld in samenwerking met de ministeries van BZK en EZ, is onderdeel van de iDialoog (de samenwerking tussen Rijk en ICT-bedrijfsleven) en wordt sterk gestimuleerd vanuit de Rijksoverheid. Zie www.ictmarkttoets.nl.

De ICT Markttoets wordt onder verantwoordelijkheid van de projectleider van Nederland ICT uitgevoerd. Voorbereiding, begeleiding en rapportage van de workshop worden uitgevoerd door adviesbureau PBLQ.

Het proces om de ICT Markttoets uit te voeren bestaat uit zes opeenvolgende stappen:

- *Stap 1: De vraagstelling*
Een overheidsorganisatie komt met een vraag, concept of idee naar Nederland ICT om voor te leggen aan ICT-bedrijven. Nederland ICT formuleert in overleg een heldere vraagstelling en doet een aankondiging van de ICT Markttoets aan de markt.
- *Stap 2: Deelnemers workshop*
In overleg met Nederland ICT selecteert de vragende overheidsorganisatie een aantal ICT-bedrijven dat wil deelnemen aan de workshop.
- *Stap 3: De workshop*
Nederland ICT organiseert een workshop waarin de deelnemers discussiëren over de haalbaarheid van (specifieke onderdelen van) de vraag, het concept of het project. Ook de vragende overheidsorganisatie neemt actief deel aan de workshop.
- *Stap 4: De conceptrapportage*
Op basis van de resultaten van de workshop stelt Nederland ICT een conceptrapportage op.
- *Stap 5: De commentaarronde*
In tegenstelling tot bij andere markttoetsen ontvangt u deze keer direct een eindverslag. Mochten er onverhoopt toch belangrijke onjuistheden in het verslag geslopen zijn, dan kunt u deze melden bij Nederland ICT en zullen we deze aanvullingen waar noodzakelijk alsnog verwerken.
- *Stap 6: De definitieve rapportage*
Nederland ICT biedt de eindrapportage over de ICT Markttoets, geanonimiseerd, aan de vragende overheidsorganisatie aan en zorgt dat deze door de gehele markt kan worden ingezien.

1.3 Aanpak

Voor deze Strategische ICT Markttoets zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- De uitnodiging van Nederland ICT voor deelname aan de ICT Markttoets is op 20 december 2018 gepubliceerd. De uitnodiging bevatte de vragen van het programma aan de markt;
- Als bijlage bij de uitnodiging is een verzameling sheets met de titel Digitaal Stelsel Omgevingswet aan de deelnemers toegezonden.
- Alle aangemelde marktpartijen zijn 15 januari 2018 uitgenodigd voor deelname aan de workshop. De lijst met deelnemers aan de workshop is opgenomen in bijlage A;
- In de workshop zijn de deelnemende bedrijven (de markt) en vertegenwoordigers van het Programma, onder begeleiding van PBLQ, aan twee tafels in twee rondes en een gezamenlijke slotronde interactief in gesprek gegaan over de vragen van het programma;
- Onder auspiciën van Nederland ICT is het resultaat van de workshop verwerkt in een geanonimiseerde conceptrapportage;

- De definitieve rapportage is namens de markt aangeboden aan de opdrachtgever. Deze was ook aanwezig bij de markttoets en heeft daar actief kennisgenomen van de opbrengsten van de tafelgesprekken
- Het eindrapport is openbaar gemaakt via de website van Nederland ICT en is tevens aan de deelnemende bedrijven toegestuurd.

1.4 Indeling rapport

De indeling van het rapport is als volgt:

- De twee hoofdvragen komen aan de orde in de hoofdstukken 2 en 3. Elk hoofdstuk begint in de eerste paragraaf met herhaling van de gestelde vragen. Daarna volgen samenvattingen van de antwoorden van de markt op de vragen¹, aangevuld met (aandachts)punten die de marktpartijen aan de opdrachtgever ter overweging geven;
- In hoofdstuk 5 vatten de marktpartijen hun conclusies van de toets samen in de vorm van een aantal opmerkingen. Hoofdstuk 6 bevat de eerste reactie van de opdrachtgever aan het slot van de bijeenkomst;
- Bijlage A bevat de lijst van deelnemers aan de workshop.

Voor meer informatie of vragen inzake dit rapport kunt u contact opnemen met Nederland ICT: Floor Lekkerkerker, tel. 0348 – 49 36 36 of floor.lekkerkerker@nederlandict.nl.

---

¹ [1] Dit rapport hanteert vaak het begrip 'de markt', hoewel niet in alle gevallen alle deelnemers een bepaalde mening onderschrijven. Dit rapport geeft het gemeenschappelijke beeld van de (meerderheid van de) aanwezige partijen.

2. AANBIEDEN VAN OP DSO AANGEPASTE DIENSTEN EN PRODUCTEN

De eerste vraag van de opdrachtgever in deze ICT Markttoets was:

1. **Biedt u op DSO aangepaste diensten en producten aan voor 1 januari 2021?**
  - 1.1. **Wat ervaart u daarbij als positieve factor vanuit de betrokken overheden?**
  - 1.2. **Wat ervaart u daarbij als negatieve factor vanuit de betrokken overheden?**
  - 1.3. **Wat geeft voor u de doorslag om al, nog niet of helemaal niet uw diensten en producten aan te passen voor 1 januari 2021?**
  - 1.4. **In welke mate past u uw diensten en producten aan (beperkt, matig, sterk, nieuw product)?**

Paragraaf 2.1 vat het antwoord van de markt op die vraag samen. De volgende paragrafen geven puntsgewijs de reactie van de markt op de subvragen weer.

2.1 Biedt u op DSO aangepaste producten en diensten aan voor 1 januari 2021

De vorige markttoets over DSO vond in november 2017 plaats. De marktpartijen merken op dat ten opzichte van die vorige markttoets vooruitgang is geboekt en dat de roadmap voor hen als leveranciers duidelijker is. De marktpartijen zijn actief bezig met softwareontwikkeling en hebben contact daarover met klanten en DSO. Voorbeelden hiervan zijn:

- Pilots met aansluiting op de DSO voorzieningen, vooral op het gebied van VTH;
- Aanbiedingen van marktpartijen naar aanleiding van aanbestedingen van producten en diensten voor de aansluiting bij DSO door bevoegde gezagen.

De marktpartijen ervaren de Agile manier van werken en de korte lijnen met DSO als positief. Dit heeft enorm bijgedragen aan de ontwikkeling van software voor het DSO. De marktpartijen ervaren verder meer aandacht voor open standaarden, wat het integratieproces naar DSO makkelijker maakt. Verder zijn de marktpartijen positief over het feit dat overheden enthousiaster en actiever aan de slag zijn gegaan met het DSO.

De marktpartijen vragen aandacht voor de onduidelijkheden bij bevoegd gezagen over het DSO. Er is wel sprake van dat bevoegd gezagen moeten gaan aanbesteden, maar velen hebben nog te weinig beeld van wat dat betekent. Deze onduidelijkheid bij de opdrachtgevers van bevoegd gezagen vertaalt zich naar nog geen of onduidelijke uitvragen aan leveranciers. Marktpartijen merken in dit verband op dat aansluiten op het DSO niet altijd als prioriteit staat op de agenda's van overheden. Hierdoor is bij veel marktpartijen (nog) niet helder wat zij moeten gaan ontwikkelen. De marktpartijen wijzen erop dat een geheel nieuwe standaard geïmplementeerd moet worden, dat zowel levert veel werk betekent bij overheden, als bij leveranciers. Concrete handreikingen voor bevoegd gezagen om tot aanbesteding te komen zou hierbij kunnen helpen.

2.2. Wat ervaart u daarbij als positieve factor vanuit de betrokken overheden?

Agile werken met korte lijnen

De aanwezige marktpartijen hebben de Agile manier van werken als positief ervaren. Daarbij hebben marktpartijen korte lijnen met DSO. Dat merken de partijen op doordat er ruimte voor overleg met elkaar is ontstaan. Dat geeft productontwikkelaars de kans om van elkaar te leren. De marktpartijen staan tegelijkertijd open voor feedback. Zo ontstaat er een algemeen gevoel dat ze meters hebben kunnen maken. De aanwezigen bevelen aan om de kennis en ervaring die hiermee is opgedaan te delen met nieuwe partijen. Op deze manier verwachten ze te voorkomen dat de kinderziekten in deze aanpak niet door iedereen doorgemaakt hoeven worden. De partijen benadrukken het belang om deze kennis breder in te zetten en delen.

Open standaarden

De leveranciers merken verder een positieve ontwikkeling in de ontwikkeling van open standaarden op. Dat maakt het integratieproces naar DSO makkelijker.

Verhoogd enthousiasme

Verder zijn de marktpartijen positief over het feit dat overheden met meer enthousiasme en actiever aan de slag zijn gegaan met de DSO. Het algemeen gevoel is dat het meer leeft, waardoor nu concrete dingen mogelijk worden. Dit geldt ook aan de kant van klanten. Deze belangrijke ontwikkeling ervaren ze aan de hand van merkbaar enthousiasme en participatie in pilots voor oplossingen omtrent de omgevingswet. Omdat de successen van andere pilots worden gezien, zijn deze ook tegelijk een bron voor verdere participatie en deelname voor overheden.

2.2 Wat ervaart u daarbij als negatieve factor vanuit de betrokken overheden?

Onduidelijkheid vanuit het DSO programma

De marktpartijen merken op dat er nog veel onduidelijkheid bestaat bij bevoegde gezagen. Enerzijds zijn de marktpartijen positief over de hoge ambities van het DSO. Maar het tempo ligt hoog, met name in het willen implementeren van nieuwe standaarden. Verder wordt leveranciers in aanbestedingen gevraagd "DSO-proof" te zijn, maar is aan de opdrachtgever niet duidelijk wat de inhoud hiervan is. De marktpartijen denken dat DSO de overheden daar kan helpen. Er is dus een duidelijke behoefte aan duidelijkheid en actie vanuit het DSO programma naar de bevoegde gezagen. Deze kunnen dan op hun beurt richting de leveranciers met heldere vragen en opdrachten komen. Zolang deze onduidelijkheid blijft bestaan zullen klanten of ketens niet meteen investeren en zijn ze afwachtend over waar het naartoe gaat. De markt merkt dat klanten zoals Kadaster en IPOR meehelpen bij de vraagstelling.

(Te) snel een nieuwe standaard implementeren: het transitie scenario

De marktpartijen wijzen erop dat de STUF standaard net geïmplementeerd is, terwijl er nu al een geheel nieuwe standaard geïmplementeerd moet worden. Dat levert veel werk op bij zowel gemeenten en andere overheden, als bij leveranciers. Dit roept de vraag op naar een

overgangperiode, en de vraag of de huidige en nieuwe standaarden naast elkaar kunnen bestaan. De marktpartijen zijn van mening dat dit transitie scenario verder bekend moet worden gemaakt. Best practices van partijen die er al mee bezig zijn moeten in grotere mate gedeeld worden. Verder leeft de wens dat het DSO programma een podium biedt voor het tonen van showcases. Dit is goed om gezamenlijk de specificaties scherper te krijgen, tot oplossingen te komen en vervolgens deze te inventariseren. Partijen zijn sterk op zoek naar samenwerking en daarin bereid om van elkaar te leren.

Vrijblijvendheid of gebrek aan urgentie

Als aandachtspunt hanteren de aanwezigen de vrijblijvendheid of gebrek aan urgentie. Gemeenten hebben tijd voor de implementatie van de DSO. Marktpartijen merken op dat aansluiting op de DSO niet altijd gezien als prioriteit wordt gezien.. Dit blijft een lastig punt. De marktpartijen ervaren een groter gevoel van urgentie in grotere gemeenten en organisaties ten opzichte van kleinere gemeenten en organisaties. Noodzakelijk is om te leren van eerdere ervaringen zoals pilots met gemeenten. Voorbeelden daarvan zijn het OLO zelf of INUP. Dit delen van ervaringen is cruciaal om onduidelijkheden op te lossen. De marktpartijen vragen helderheid en een gevoel van urgentie bij de bevoegde gezagen. De bevoegde gezagen zijn nu aan zet. Het is van belang dat het op de bestuurlijke agenda komt.

De techniek is nog niet klaar vanuit een software perspectief

Volgens de marktpartijen is de techniek vanuit een software perspectief nog niet klaar. Software ten behoeve van de omgevingsdienst is een goed voorbeeld daarvan. Leveranciers willen alle partijen kunnen ondersteunen. Echter, partijen zijn divers en elk partij heeft andere behoeften.

De rol van de leveranciers: adviseurs of uitvoerders?

Een ander aandachtspunt is wie specificeert. De leveranciers fungeren in dit proces zowel als inhoudelijk deskundige als als aanbieders van oplossingen. Zo hebben ze een ambassadeursrol voor de DSO. Ze zijn veelal met meerdere gemeenten in gesprek om de specificaties scherper te krijgen. De marktpartijen merken echter dat het uitwerken van procesverbeteringen samen met gemeenten nog een lastig punt is. Daar zit nog weinig urgentie. Bovendien houden sommige gemeenten afstand van de leveranciers omdat ze het als een onbekend ICT-gerelateerd onderwerp ervaren.

2.3 Wat geeft voor u de doorslag om al, nog niet of helemaal niet uw diensten en producten aan te passen voor 1 januari 2021?

De marktpartijen zijn het ermee eens dat het voornaamste no-go moment voor de aanpassing van diensten en producten gaat worden als de klantaanvraag niet helder blijkt te zijn. Ze observeren dat hoe meer de klanten bekend zijn met de DSO en de omgevingswet, des te beter ook de oplossingen die de leverancier kan bieden zullen zijn. Er is vraag naar een algemeen aanpak, en niet om een aanpassing van producten en diensten per klant.

2.4 In welke mate past u uw diensten en producten aan (beperkt, matig, sterk, nieuw product)?

De marktpartijen leggen uit dat het zowel gaat om een update en upgrade van bestaande software als om nieuwe producten. Alleen Toepasbare Regels is een nieuw element van de DSO. Het gaat verder om zowel bestaande klanten afhankelijk van de vorm van het contract als om nieuwe klanten bij een aanbesteding in het kader van DSO.

De marktpartijen ervaren de omgevingswet in feite niet als een nieuwe aanpak. Ze observeren dat er altijd een nieuwe regelgeving is waarop geanticipeerd moet worden en die consequenties gaat hebben voor de software, terwijl er ondertussen ook nog oude regelgeving van toepassing is. Er zullen bijvoorbeeld vergunningaanvragen zijn onder de bestaande regelgeving die nog verwerkt moeten worden in de software. Hier kan de huidige OLO een rol in spelen.

Verder leggen de marktpartijen uit dat het hun doel is om als innovatieve softwarebedrijven, nieuwe software te blijven ontwikkelen en in gebruik te nemen. Hier zou een aanpak helpen waarbij ontwikkelingen rond DSO zo veel mogelijk als 'business as usual' gezien worden.

De drie bestaande mogelijkheden zijn als volgt: een software update, een gehele nieuwe suite ontwikkelen of een tussenvorm. De marktpartijen zijn daar alle op een of andere manier mee bezig. Afhankelijk van de situatie gaat een klant verder met een update of met een sterk vernieuwd product. Sommige klanten zijn nog niet toe aan nieuwe software. Updates van bestaande producten kunnen als nieuwe producten aangeboden worden. De behoefte bestaat om eerst te kijken of de diensten en producten hergebruikt kunnen worden in plaats van deze helemaal opnieuw te ontwerpen en ontwikkelen.

3. ONDERSTEUNING BETROKKEN OVERHEDEN VOOR DE INGEBRUIKNAME VAN AANGEPASTE DIENSTEN EN PRODUCTEN

De tweede vraag van de opdrachtgever in deze ICT Markttoets is:

- 2. Welke ondersteuning kunnen de betrokken overheden bieden voor de ingebruikname van aangepaste diensten en producten per 1 januari 2021?**
  - 2.1. Welke ondersteuning gebruikt u nu al en wilt u blijven gebruiken?**
  - 2.2. Welke ondersteuning kan beter ingevuld worden?**
  - 2.3. Welke ondersteuning mist u?**
  - 2.4. Van welke overheidspartijen verwacht u welke rol bij de implementatie?**

Paragraaf 3.1 vat het antwoord van de markt op de vraag samen. De volgende paragrafen geven puntsgewijs de reactie van de markt op de subvragen weer.

3.1 Welke ondersteuning kunnen de betrokken overheden bieden voor de ingebruikname van aangepaste diensten en producten per 1 januari 2021?

De marktpartijen maken momenteel al gebruik van diverse ondersteuningsbronnen, waaronder het ontwikkelportaal, testomgevingen en de website van het DSO. Daarnaast zijn er mogelijkheden die nog niet bij alle marktpartijen bekend zijn, zoals ondersteuning voor praktijkproeven. De marktpartijen zien zichzelf niet alleen als leverancier, maar ook als expertisecentrum voor gemeenten, en van hun expertise zou meer gebruik gemaakt kunnen worden. Daarnaast zijn de marktpartijen van mening dat afstemming over aanbestedingen rond het DSO met de markt effectief zou zijn. Naast deze verbeteringen mist de markt drie soorten ondersteuning. Ten eerste is er meer regie nodig op de keten. Ten tweede zoekt de markt een platform om succesvolle (deel)implementaties met klanten te delen, immers: 'zien doet beleven'. Ten derde signaleert de markt relatief weinig aanbestedingen rond STTR functionaliteiten, Deze functionaliteit is nieuw voor gemeenten, en de marktpartijen verwachten dat de aanbestedingen voor de ontwikkeling van deze functionaliteit gestimuleerd kunnen worden door bijvoorbeeld fondsen of gerichte subsidies.

3.2 Welke ondersteuning gebruikt u nu al en wilt u blijven gebruiken?

De marktpartijen geven ten eerste aan de dat de communicatie vanuit het programma DSO is verbeterd. Er zijn verschillende vormen van ondersteuning die door de marktpartijen gebruikt worden, onder meer het ontwikkelportaal, testomgevingen, de OLO helpdesk en de website van DSO. Er kan geconcludeerd worden dat ontwikkelaars en productspecialisten deze ondersteuning goed weten te vinden. Daarnaast neemt een deel van de markt aan leveranciersoverleggen deel en wordt er 1-op-1 gecommuniceerd met aanspreekpunten bij bijvoorbeeld de VNG en het programma DSO.

Er ook ondersteuning die nog niet bij alle marktpartijen bekend zijn; bijvoorbeeld de ondersteuning voor praktijkproeven en de informatie die op GEMMA-online staat.

3.3 Welke ondersteuning kan beter ingevuld worden?

Niet alleen leverancier, maar ook expert

De marktpartijen geven aan dat ze niet alleen leverancier zijn, maar ook de keten in zijn geheel kunnen beschouwen en vanuit die hoedanigheid kunnen fungeren als expertisecentrum voor de gemeenten. De markt heeft veel kennis en ervaring rond DSO, daar zou meer gebruik van gemaakt kunnen worden. De markt heeft wel het gevoel dat hun inhoudelijke input aan DSO/VNG daar steeds beter ontvangen wordt.

Mede omdat de marktpartijen veel kennis rond het DSO bezitten, is er de wens om actief, aan de voorkant, mee te lopen met de laatste ontwikkelingen binnen het DSO. Op dit moment heeft de markt het gevoel dat ze te veel in kennis wordt gesteld van releases, maar de markt zou ook graag meer willen meelopen tijdens het ontwikkelen van de releases.

Afstemming aanbestedingstijdslijn

Wat de markt ook merkt is dat veel gemeenten gebruik maken van de aanbestedingstijdslijn die door de VNG wordt gecommuniceerd. Het zou beter zijn als deze tijdslijn en de inhoud van de aanbesteding meer wordt afgestemd met de markt zodat gemeenten een beter idee krijgen van wat de markt kan leveren.

3.4 Welke ondersteuning mist u?

Ketenregie

Ten eerste is de markt van mening dat er meer regie op de keten nodig is, mogelijk vanuit VNG Realisatie. Deelprojecten moeten geïntegreerd worden, en dat kan lastig worden. Ten tweede wacht de markt op een gevoel van urgentie bij de klanten (gemeenten, provincies, waterschappen), Dit gevoel lijkt op dit moment nog niet echt aanwezig, maar de klanten moeten in beweging komen. Naast gemeenten, provincies en waterschappen zijn ook partijen als omgevingsdiensten en veiligheidsregio's partners binnen de VTH-keten. De vraag vanuit de markt is wie hier regie op voert.

Zien doet beleven

De markt geeft aan dat ze op zoek is naar een platform om succesvolle (deel)implementaties te delen met klanten. Concreet zijn leveranciers op zoek naar een podium om aan klanten hun 'showcases' te laten zien samen met hun klanten. 'Zien doet beleven': showcases kunnen andere gemeenten/provincies/waterschappen de mogelijkheden van de oplossingen van leveranciers tonen. De markt zou het op prijs stellen als er voor goede initiatieven ook eens sprake zou kunnen zijn van waardering in geld.

Stimulering STTR

Ten derde ontvangen de marktpartijen relatief weinig aanbestedingen voor software functionaliteiten omtrent STTR. Deze functionaliteit is nieuw voor gemeenten, en de marktpartijen verwachten dat de aanbestedingen voor de ontwikkeling van deze functionaliteit gestimuleerd kunnen worden door bijvoorbeeld fondsen of gerichte subsidies.

3.5 Van welke overheidspartijen verwacht u welke rol bij de implementatie?

De marktpartijen kijken naar de overheid (in eerste plaats VNG Realisatie of Programma DSO) om een regierol te nemen. In het bijzonder lijkt de VNG hiervoor de aangewezen partij.

4. SAMENVATTEND ADVIES INDIVIDUELE MARKTPARTIJEN

Na bespreking van de vragen van de opdrachtgever aan de tafels gaven de aanwezige marktpartijen een bondig advies aan de opdrachtgever:

- “Mijn beeld van DSO is een hele lange keten van visie en beleid, klantteksten, patronen, modellen en toepasbare regels. Hou deze in scope.”
- “Stel in het vakgebied Toepasbare Regels tot doel om een standaardset aan te leveren dat als basis aangeboden kan worden.”
- ”Belangrijkste is dat de behoefte bij klanten helder is, en dat hiervoor een bepaald budget gereserveerd is. Zo moeten partijen ermee aan de slag kunnen. De grootste uitdaging van de wet is hoe deze geïmplementeerd moet worden. Het geld moet ergens vandaan komen. De behoefte en urgentie moeten ontstaan.”
- “Benut onze kennis (van de leveranciers). Op het moment dat de marktkennis gecombineerd is met DSO wordt het een succes. Betrek leveranciers actief in deze uitdaging.”
- “Co-creatie: leverancier als partner zien. Los van change management. Zie het belang om de roadmap goed in beeld te hebben. De boom is nog niet goed technisch leesbaar. Dat kan nog beter. Samenwerking moet goed worden gebruikt.”
- “Blijf sturen op de klantvraag. Betrek de markt en houd het open. Maak het leuk!”
- “Scherp duidelijkheid en creëer juiste prioriteit/urgentie.”
- “Minimaliseer de fuzz. Schep helderheid. Accepteer dat de grote groep kleine gemeenten zeker hulp nodig heeft, bied dat en maak dat een beetje leuk.”

5. EERSTE REACTIE OPDRACHTGEVER

Reactie Erik Jan van Kempen, Programma DG DSO, BZK

Het Ministerie van BZK beschouwt het DSO niet alleen als één groot ICT-systeem, maar als een geordend, verbonden en samenhangend geheel van wet- en regelgeving, afspraken en digitale voorzieningen, gegevens en bronnen. Deze elementen zijn nodig om aan initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegd gezagen de informatie beschikbaar te stellen die zij willen raadplegen of nodig hebben voor processen zoals planvorming en uitvoering (vergunningverlening, toezicht en handhaving) onder de Omgevingswet. Het DSO wekt tegelijkertijd bij de verschillende betrokkenen verschillende behoeftes. Belangrijk doel van het Programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' is de vervulling van deze behoeftes voor de software leveranciers te faciliteren. DSO wil er bovendien voorzorgen dat het DSO zichtbaar wordt en tegelijkertijd genoeg ruimte bieden voor initiatief en overleg voor en met alle betrokkenen in de hele keten

Om bovenstaande mogelijk te maken vindt BZK het van groot belang dat de leveranciers een podium blijven krijgen om best practices met elkaar te delen. Op deze manier kunnen de marktpartijen het DSO als 'business as usual' zien. BZK moet dit podium blijven faciliteren om samen met de leveranciers een heldere roadmap vast te leggen en deze helder neer te zetten bij bevoegd gezagen en leveranciers. BZK neemt de suggesties van de marktpartijen dan ook ter harte en zet zich in om samen van het DSO een succes te maken.

BIJLAGE A. DEELNEMERS ICT MARKTTOETS

Deelnemende partij	Deelnemer
Berkeley Bridge	Robert van de Plassche
Centric	Maarten Hillenaar
CGI	Bob de Leeuw
Genetics	Erkan Demir
Roxit	Sander van de Merwe
Stadsbeheer	Stephan Stempher
Value&Result	Chris van Wegen
Vicrea Solutions	Alexander Molhuysen
Ministerie van BZK, Programma Omgevingswet	Erik Jan van Kempen Bert Uffen Joyce de Jong Gijs van Duijn
VNG	Han Wammes Bas Hoondert
Nederland ICT	Floor Lekkerkerker
PBLQ	Christina Fortunati Michiel Joosse Júlia Ortí Jan van Veenen